

MASAK KAPSAMINDAKİ SUÇLARLA MÜCADELEDE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLERİN YÜKÜMLÜLÜK ALGISI: MALATYA İLİ UYGULAMASI

Ahmet Fethi DURMUŞ¹

Arzu MERİÇ²

Zeliha KOCA³

Öz

MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurumu), suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla finansal sistemin denetimini sağlayan ve bu alandaki yükümlülükleri belirleyen bir kurumdur. MASAK, muhasebe meslek mensuplarına, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının engellenmesi konusunda önemli sorumluluklar yüklemektedir. Bu bağlamda, muhasebe profesyonellerinin, yasal düzenlemeler ve etik sorumluluklar doğrultusunda görevlerini yerine getirmeleri beklenmektedir. Bu araştırmanın amacı, muhasebe meslek mensuplarının MASAK ve faaliyetleri hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemek, MASAK kapsamındaki suçlardan doğan yükümlülükler konusundaki bilgi seviyelerini ve bu yükümlülükleri yerine getirme düzeylerini tespit ederek, yükümlülük algılarını ölçmektir. Araştırmada anket yöntemi kullanılmış olup, meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarını ölçmek için SPSS 21 paket programı yardımıyla frekans analizleri, güvenilirlik analizi yapılmış ve farklılıkları tespit etmek, hipotezleri değerlendirebilmek için t Testi ve Anova testleri kullanılarak sonuçlar yorumlanmıştır. Meslek mensuplarının MASAK faaliyetleri ve kapsamındaki suçlardan (terörizmin finansmanı ve suç gelirlerinin aklanması) kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi ve algı düzeylerinin oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Masak, Yükümlülük, Kara para Aklama, FATF

Jel Kodları : M40, M49

PERCEPTION OF LIABILITY OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN FIGHTING AGAINST CRIMES WITHIN THE SCOPE OF MASAK: MALATYA PROVINCE APPLICATION

Abstract

MASAK (Financial Crimes Investigation Agency) is an institution that ensures the supervision of the financial system and determines the obligations in this area in order to prevent the laundering of criminal proceeds and the

¹Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, E-posta: ahmet.durmus@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6626-7291.

² Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Malatya Meslek Yüksekokulu, E-posta: arzu.meric@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-0002-6077.

³Öğr. Görevlisi. Dr., Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Arapgir Meslek Yüksekokulu, E-posta: zeliha.koca@ozal.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5610-9257.

financing of terrorism. MASAK imposes important responsibilities on accounting professionals in terms of preventing the laundering of criminal proceeds and the financing of terrorism. In this context, accounting professionals are expected to fulfill their duties in accordance with legal regulations and ethical responsibilities. The purpose of this research is to determine the level of knowledge of accounting professionals about MASAK and its activities, to determine their level of knowledge about the liabilities arising from the crimes within the scope of MASAK and the level of fulfillment of these liabilities, and to measure their perception of liabilities. The survey method was used in the study, and frequency analyses and reliability analyses were conducted with the help of SPSS 21 package program to measure the perceptions of liabilities of professionals arising from crimes within the scope of MASAK, and the results were interpreted using t-Test and Anova tests to detect differences and evaluate hypotheses. It was determined that the knowledge and perception levels of professionals regarding MASAK activities and liabilities arising from crimes within its scope (financing of terrorism and laundering of crime proceeds) were quite insufficient.

Keywords: MASAK, Liability, Money Laundering, FATF

Jel Classification : M40, M49

GİRİŞ

MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu), Türkiye’de finansal suçlarla mücadele amacıyla kurulan bir kurumdur. 1997 yılında 4208 sayılı Kanun ile kurulan MASAK, özellikle kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi suçlarla mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. MASAK kapsamındaki suç faaliyetleriyle etkin bir şekilde mücadele, organize edilmiş faaliyetlerle mümkündür. Bu kapsamda, kurumun resmi internet sitesinde, tanımladığı yükümlüler ve söz konusu yükümlülerin yükümlülükleri açıklanmıştır. Ancak yükümlülerin, yükümlülüklerinin açıklanması mücadelede tek başına yeterli olmayabilir. Bu nedenle, yükümlülerin görevlerini yerine getirme konusunda daha fazla bilinçlenmeleri ve etkin bir şekilde hareket etmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda, muhasebe meslek mensuplarının, mali suçlarla mücadeledeki kritik görevleri giderek daha fazla önem kazanmıştır (<https://masak.hmb.gov.tr/sunus>, 2024).

Muhasebe meslek mensupları iş dünyasında güvenilir finansal bilgiler sağlamakla yükümlüdür. Meslek mensupları finansal veri analizi ve işlem kayıtlarının tutulmasında temel rol oynarken, aynı zamanda olası suçların tespit edilmesinde de etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda MASAK tarafından belirlenen düzenlemelere uygun hareket ederek, finansal suçların önlenmesine katkıda bulunmaları gerekmektedir. Kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi suçlar, genellikle karmaşık finansal işlemler aracılığıyla gerçekleştirilir. Bu durum, muhasebecilerin ve diğer finansal danışmanların, şüpheli işlem raporları hazırlamaları ve müşterilerine ilişkin finansal analizler yaparak, bu tür suçların ortaya çıkarılmasına yardımcı olmalarını zorunlu kılar.

MASAK'ın 2006 yılında yayımladığı "Suçla Mücadele ve Kara para Aklama Düzenlemeleri" ve sonrasında gelen düzenlemeler, muhasebe meslek mensuplarının üzerindeki sorumluluğu arttırmıştır. Bu nedenle muhasebe meslek mensuplarının, finansal suçlar konusunda eğitim almaları ve güncel

mevzuatları takip etmeleri büyük bir önem taşır. Ayrıca, etik değerler ve meslek ilkelerine uygun hareket ederek, şüpheli işlemleri bildirmenin, toplumsal düzen ve ekonomik güvenliği koruma adına önemli bir rolü vardır.

Bu çalışmada, yükümlüler arasında sayılan SMMM'lerin sorumlulukları ile ilgili farkındalıklarını belirlemek ve etkin bir mücadele için muhasebe meslek mensupları kapsamında öneriler oluşturmak amacıyla anket yöntemi ile araştırma yapılmıştır. MASAK kapsamındaki suçlarla mücadelede muhasebe meslek mensuplarının görevleri, sorumlulukları ve uygulama süreçleri ele alınmıştır. Aynı zamanda, finansal suçların tespiti, bildirilmesi ve önlenmesi adına muhasebe meslek mensuplarının rolüne değinilmiş olup bu sürecin etkinliğini artırmak için önerilerde bulunulmuştur. Çalışma, muhasebe meslek mensuplarının MASAK ile uyum içinde nasıl çalışabileceklerini ve finansal suçlarla mücadelede nasıl daha etkin olabileceklerini anlamaya yönelik bir rehber niteliği taşıyabilir.

1. MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURUMU

Mali Suçları Araştırma Kurumu Türkiye'nin Maliye Bakanlığı'na bağlı, 1996 yılında kurulan, 1997 yılında faaliyetine başlayan ve görev ve yetkileri 2006 yılında revize edilen Mali İstihbarat birimidir. Suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplayan, şüpheli işlem bildirim alan, ulaştığı sonuçları ilgili birimlerle paylaşan ve yükümlülük denetimi yapan bir kurumdur (<http://masak.gov.tr>, 2024).

Kurumun, 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile revize edilen görev ve yetkileri 19. Maddede şu şekilde belirtilmiştir:

1. Suç gelirlerinin aklanmasını engellemek için politika oluşturmak ve uygulama stratejileri geliştirmek, bu doğrultuda kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği yaparak koordinasyonu sağlamak, ortak çalışmalar yürütmek ve bilgi ile görüş alışverişinde bulunmak.

2. Belirlenen politika çerçevesinde, kanun, tüzük ve yönetmelik taslaklarını hazırlamak, bu kanun ve ilgili Bakanlar Kurulu kararlarının uygulanmasına dair düzenlemeler yapmak.

3. Suç gelirlerinin aklanmasıyla ilgili gelişmeleri takip etmek ve aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılması için yöntemler geliştirmek.

4. Suç gelirlerinin aklanmasını engellemek amacıyla sektör bazında çalışmalar yaparak, alınacak önlemleri geliştirmek ve uygulamaların etkinliğini izlemek.

5. Kamuoyunun farkındalığını artırmak ve toplumsal desteği sağlamak amacıyla çalışmalar yapmak.

6. Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının engellenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlemleri raporlamak, analizler yapmak ve değerlendirmeler gerçekleştirmek.

7. Değerlendirme süreci sırasında gerektiğinde, kolluk kuvvetleri ve diğer birimlerden, kendi görev alanlarındaki araştırma ve incelemeleri talep etmek.

8. Bu kanunla ilgili işlemleri incelemek, araştırmalar yapmak ya da yaptırmak.

9. Yapılan araştırmalar sonucunda aklama suçunun işlendiğine dair somut bulgular tespit edilirse, Ceza Muhakemesi Kanunu'na uygun olarak Cumhuriyet başsavcılığına suç bildirimini yapmak

10. Cumhuriyet savcıları tarafından gönderilen konuları incelemek ve aklama suçunun saptanmasına yönelik talepleri yerine getirmek.

11. Aklama veya terörün finansmanı suçlarının işlendiğine dair güçlü şüpheler bulunduğu, konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına iletmek.

12. Cumhuriyet savcıları tarafından gönderilen konuları inceleyerek, aklama suçunun belirlenmesine yönelik talepleri yerine getirmek

13. Aklama veya terörizmin finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüpheler varsa, konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına iletmek.

14. Kanun ve ilgili düzenlemeler doğrultusunda yükümlülük denetimlerinin yapılmasını sağlamak.

15. Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği bulunmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belge talep etmek.

16. Bilgi ve uzmanlık gereksinimi olduğunda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilmesini talep etmek.

17. Görev alanındaki konularda uluslararası düzeyde ilişkiler kurmak, bilgi ve görüş paylaşımında bulunmak.

18. Yabancı ülkelerdeki benzer kurumlarla bilgi, belge alışverişinde bulunmak ve bu doğrultuda, uluslararası antlaşma kapsamına girmeyen bir mutabakat metni imzalamak.

2. MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURUMU KAPSAMINDAKİ SUÇLAR

2.1. Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu

Ekonomik suç işleyenler, suçlarını gizlemek için aklama yöntemini kullanmaktadırlar. Adli soruşturmaları sonuçsuz bırakmak için maskeleye ve kamuflej kullanılan en önemli araçtır. Yasa dışı yollardan elde edilen kazançlar meşru yollara aktararak hukuka aykırılık gizlenmektedir (Çakır, 2010:69, Kasap, 2013: 123).

Suç gelirlerinin aklanması bir başka ifade ile kara para aklanması ile mücadele kavramı 1980’li yıllarda ABD ve Avrupa ülkeleri öncülüğünde tüm dünyada önem kazanmıştır. Kara para ifadesinin kökeni incelendiğinde ifadenin 1920’li yılların ABD’ne uzandığı tespit edilecektir. İtalyan asıllı

Amerikalı mafya babası Alphonse Capone (Al Capone)'nın yapmış olduğu faaliyetlerden ismini alan bir kavramdır. Alphonse Capone, ödemelerin yalnızca nakit olarak yapıldığı birçok çamaşırhane satın alarak, yasa dışı yollarla kazandığı gelirleri her akşam çamaşırhane gelirlerine ekleyip defterlerine kaydetmiştir. Bu yöntemle yasa dışı gelirlerini ekonomiye dahil ederken, denetim kuruluşlarından da kolayca saklamayı başarmıştır. Kara para aklama olarak bilinen ifadenin İngilizcede karşılığı “money laundering” olarak isimlendirilmiştir. Bu terimin tanınması ve yaygınlaşması, 1980'li yıllarda yasa dışı uyuşturucu ticaretinin hızla artmasıyla gerçekleşmiştir (Levi ve Gold, 2012: 2).

2.2. Terörizmin Finansmanı Suçu

3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. Maddesinde terörün tanımı şu şekilde yapılmıştır: “Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir”.

Terör örgütlerinin temel amacı gelir elde etmek olmasa da örgüte yeni bir kişi kazandırmak ve onu yetiştirmek, terör eylemlerinin gerçekleştirilmesi, propaganda yapmak amacıyla rüşvet vermek, terör eylemcisinin seyahat giderlerini karşılamak ve silah temin etmek gibi çeşitli nedenlerle fona ihtiyaç duymaktadırlar (<http://www.masak.gov.tr/tr/content/terorun-finansmani-niteligi/70>). Terör örgütlerinin finansman gereksinimi, iki ana sebepten kaynaklanmaktadır: Birincisi, belirli terör eylemlerinin doğrudan maliyetlerinin karşılanması; ikincisi ise, örgütün ideolojisini yayma, altyapısını kurma ve bu yapıyı sürdürülebilir bir şekilde geliştirme faaliyetleridir (FATF, 2008:7).

3. MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURUMU KAPSAMINDAKİ SUÇLARLA MÜCADELEDE MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2. maddesinin d fıkrası ile 09.01.2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 'Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Yönelik Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinde, işverene bağlı olmayan serbest muhasebeciler ve serbest muhasebeci mali müşavirler yükümlü kişiler arasında sayılmaktadır (Uçan ve Güner, 2017:15-16).

“Yükümlü, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili düzenlemeler çerçevesinde aklama ve terörün finansmanı suçlarıyla mücadele için belirlenen 'önleyici tedbirler' dahilinde, kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi, sürekli bilgi sağlama, bilgi ve belge verme, muhafaza etme ve ibraz etme gibi yükümlülükleri tam ve doğru şekilde yerine getirmek zorundadır.” Yükümlülerin yükümlülükleri aşağıda açıklanmıştır (<https://masak.hmb.gov.tr/yukumlulukler>, 2024):

1. Müşterinin Tanınması: Yükümlüler, gerçekleştirdikleri veya aracılık ettikleri işlemler öncesinde, işlem yapan kişilerin ve işlem yapılan hesapların sahiplerinin kimliklerini tespit etmekle yükümlüdür.

2. Şüpheli İşlem Bildirimi: Yükümlüler, kendi nezdinde veya aracılık ettikleri işlemlerle ilgili olarak, işlem konusu malvarlığının yasa dışı yollarla elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheye yol açacak bir durum olduğunda bunu MASAK'a bildirmek zorundadır. Ayrıca, yükümlüler, MASAK'a bildirimde bulunduklarını, yalnızca denetim elemanları ve yargı organları dışında, işlem tarafları da dahil olmak üzere hiçbir kişiye açıklayamazlar.

3. Münhasıran Uyum Görevlisi Atanması: 5549 sayılı kanunla getirilen yükümlülüklerle uyumun sağlanması amacıyla, gerekli yetkilere sahip idari düzeyde bir görevli atanması gerekmektedir. Bankalar, sigorta ve emeklilik şirketleri, sermaye piyasası aracı kurumları, finansal kiralama şirketleri, reasürans şirketleri, vadeli işlemler aracılık şirketleri ve posta ile telgraf teşkilatı gibi yükümlüler, uyum görevlisi atamakla yükümlüdür.

4. Uyum Programı Oluşturulması: Uyum görevlisi atamakla yükümlü olan kurum ve teşkilatlar, ayrıca bir uyum programı hazırlamak zorundadır. Bu uyum programı kapsamında yerine getirilmesi gereken yükümlülükler, Maliye Bakanlığı tarafından 'Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Yönelik Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmelik' ile belirlenmiş olup, söz konusu yönetmelik 16 Eylül 2008 tarihli ve 26999 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

5. Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü: Başkanlık ve denetim elemanları tarafından talep edilecek her türlü bilgi, belge ve bu belgelere ait tüm ortamlardaki kayıtları sağlama, bu kayıtlara erişim imkânı tanıma veya okunabilir hale getirme için gerekli tüm bilgi ve şifreleri eksiksiz ve doğru bir şekilde sunma ve gerekli kolaylıkları sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır.

6. Muhafaza ve İbraz: Yükümlülüklerle ve işlemlere ilişkin her çeşit ortamdaki belge ve bilgilerin sekiz yıl süreyle muhafaza ve talep edilmesi durumunda sunulmasıdır.

7. Devamlı Bilgi Verme: Yükümlüler dışında kalan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki diğer kuruluşlardan MASAK'a sürekli bilgi sunmaları talep edilebilir.

8. Elektronik Tebligat: Tebligatların elektronik ortamda yapılabileceği ve bu tebligatlara elektronik ortamda yanıt verilmesinin talep edilebileceği belirtilmiş, böyle yapılan tebligatların alıcıya ulaştığında geçerli sayılacağı hükme bağlanmıştır.

5549 sayılı Kanun, ilgili mevzuat kapsamında SMMM ve YMM'lerin uyum programı oluşturma, uyum görevlisi atama, sürekli bilgi verme ve elektronik tebligat yükümlülükleri söz konusu değildir. 5549 sayılı Kanun ve ilgili düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda SMMM'lerin müşterinin

tanınması kapsamında kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi, şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu açıklamama, bilgi ve belge verme ile muhafaza ve ibraz yükümlülüğü bulunmaktadır (Uçan ve Güner, 2017: 18-19). Yukarıda belirtilen yükümlülüklerin tam ve eksiksiz yerine getirilmemesi, yükümlülük ihlali olarak kabul edilir. İhlalin niteliği, türü, sayısı ve gerçekleştirildiği tarih göz önünde bulundurularak, yükümlüler hakkında idari para cezası veya adli ceza uygulanması konusunda işlem yapılacaktır. Başkanlıkça 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun; 3 ve 6 ncı maddeleri kapsamındaki yükümlülüklerden herhangi birini ihlâl eden yükümlülere otuz bin Türk lirası, 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklerini ihlâl eden yükümlülere elli bin Türk lirası idari para cezası verilir. Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu, yetkili müessese, ödeme ve elektronik para kuruluşu ile yönetmelikle belirlenecek diğer finansal kuruluşlar olması hâlinde, idari para cezası işlem tutarının yüzde beşinden az olmamak üzere iki kat olarak uygulanır (5549 sayılı Kanun Madde 13).

3.1. Literatür Taraması

Aşağıda, MASAK kapsamındaki suçlarla mücadele ve bu mücadelede muhasebe meslek mensuplarının rolü gibi konulara değinen literatür araştırmasında yer alan bazı ilgili çalışmalar sunulmaktadır.

Abdioğlu (2009) çalışmasında, muhasebe mesleğinin kara para aklama ile mücadeledeki rolü ve sorumlulukları vurgulamakta; meslek mensuplarının uluslararası iş birliği çabalarının önemi üzerinde durmaktadır. Sonuç kısmında, bilgi teknolojilerindeki ilerlemelerin suçla mücadelede muhasebe profesyonellerinin rolünü daha da kritik hale getirdiği ifade edilmektedir. Türkiye’de aklama suçu ile mücadelede MASAK’ın çabalarının yetersiz kaldığı, bu nedenle ilgili kurumların koordineli bir şekilde çalışmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Ayrıca, muhasebe meslek mensuplarının şüpheli işlem bildirimlerinde önemli bir rol üstlendiği ve küresel düzeyde iş birliğine ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Son olarak, TÜRMÖB’un meslek mensuplarına yönelik eğitimlerin artırılması gerektiği de ifade edilmektedir.

Yılmaz (2011) çalışmasında kara paranın aklanması suçunun 4208 sayılı Kanun ile Türk hukukuna girdiğini, ancak bu kanunun öncül suçları sayma yöntemini tercih etmesi ve uygulamadaki sorunlar nedeniyle beklenen faydanın sağlanamadığını belirtmektedir. 5237 sayılı TCK’nın 282. maddesi ile bu eksiklikler giderilmiş ve suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu düzenlenmiştir. Türkiye’de kara para faaliyetlerinin en önemli kaynağının uyuşturucu ticareti olduğu ve her yıl bu suç gelirlerinin arttığı vurgulanmıştır. Suç gelirleriyle mücadelede eksik kalan yönlerin tespit edilmesi gerektiği, özellikle MASAK’ın güçlendirilerek özerk bir yapıya kavuşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, suç gelirleriyle uluslararası işbirliğinin önemine dikkat çekilerek TCK 282. maddesinin uygulamada yetersiz kaldığı ve yasa uygulayıcılarına yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yurdakul (2015) çalışmasında suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelede önleyici tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanmasının önemini vurgulamaktadır. Kimlik tespiti, iş ilişkilerinin izlenmesi, şüpheli işlem bildirimi, kayıtların saklanması ve uyum programı oluşturulması gibi tedbirlerin piyasalarda aklama ve terörizmin finansmanını zorlaştıracığı, suçluların tespitini ve yakalanmasını kolaylaştıracağı belirlenmiştir. Çalışmada kurulan ampirik model, bu önleyici tedbirlerin suç oranlarını azalttığını göstermektedir.

Aktimur (2015) çalışmasında, teknolojiyle sürekli değişen ve gelişen ödeme sistemleri, elektronik para kuruluşları ve bu kuruluşların suç gelirlerinin aklanması ile terörün finansmanı mücadelesindeki riskleri incelemiştir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde ödeme sistemleri ele alınmış, ikinci bölümde elektronik paralar ve ön ödemeli kartlar incelenmiş, son bölümde ise 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde bu kuruluşlarla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Ersungur ve Dökmen (2019) çalışmalarında, kara para ve kara paranın aklanması kavramlarını ele alarak tanımı, tarihsel gelişimi, aklama aşamaları ve yöntemlerine değinmiştir. Uluslararası düzeyde kara para aklamayla mücadele eden kuruluşlar ve Türkiye'nin bu konudaki ikili anlaşmaları incelenmiştir. Ayrıca, Türkiye'deki hukuki düzenlemeler ve ilgili kurumlar analiz edilerek kara para aklamaya karşı alınan ve alınması gereken önleyici tedbirler tartışılmıştır.

Öksüz ve Bezirci (2019) çalışmalarında Konya Bölgesi'ndeki yeminli mali müşavir ve mali müşavirlerin kara para aklama konusundaki rollerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışma, bu profesyonellerin farkındalık ve bilgi seviyelerini, etkinliklerini ve etik davranışlarını analiz ederek sonuçlar sunmuştur. Bulgular, muhasebe meslek mensuplarının kara para aklama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını ve özel eğitimler almaları gerektiğini göstermiştir. Farkındalık ve bilgi artışı, bu kişilerin mücadelede daha etkili olmasını sağlayacaktır şeklinde tespitite bulunulmuştur. Ayrıca, kullanılan yöntemlerin iyileştirilmesi, kurumlar arası iş birliklerinin artırılması ve mesleki etik ilkelerin uygulanması, kara para aklama ile mücadelede muhasebe meslek mensuplarının rolünü güçlendireceği önerisinde bulunmuşlardır.

Göktaş ve Öztaş (2019) çalışmalarında Türkiye'de kara para aklama ve terör finansmanıya mücadelede bankacılık sisteminin rolünü incelemeyi amaçlamışlardır. Elde ettikleri bulgulara göre; Türkiye bu alanda önemli ilerlemeler kaydetmiş olsa da yalnızca yasal düzenlemeler değil, bu düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanmasının da gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca terörist grupların finansal olmayan kuruluşları kullanma eğilimi göz önüne alındığında, kâr amacı gütmeyen kuruluşlarla ilgili tedbirlerin hızla alınması ve MASAK'ın bu kuruluşlardaki etkinliğinin artırılması ile halkın bilgilendirilmesi önem taşımaktadır şeklinde tespitlerde bulunulmuştur.

Gültekin ve Tavşancı (2019) çalışmalarında günümüzün yasadışı faaliyetlerinden elde edilen suç gelirlerinin aklanmasını önlemek amacıyla oluşturulan 5549 sayılı kanun çerçevesinde, özellikle

elektronik ortamda faaliyet gösteren mükelleflerin yükümlülüklerini ele almaktadır. Yasaların, kimlik tespiti gibi yükümlülükler getirdiği ancak günümüz teknolojisine uyum sağlamakta yetersiz kaldığı, dolayısıyla elektronik mükelleflerin durumunun yeterince düzenlenmediği vurgulanmaktadır. Anayasanın 38. maddesi ile uyumlu bir düzenlemenin gerekliliği ve mevcut normlar hiyerarşisine uygun bir yaklaşımın önemine dikkat çekilmektedir. Çalışmanın amacı, bu mükelleflerin hukuki niteliğini ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine yönelik tedbirler karşısındaki durumunu tartışmaktır.

Altan (2019) çalışmasında dünya ve Türkiye bankacılık sistemleri açısından suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili çeşitli tanımlar, yasal çerçeve ve mücadele yöntemlerini araştırmıştır. Bankacılık uygulamaları ve banka iç denetim birimlerinin bu mücadeledeki rolünü örneklerle ele almıştır. Şüpheli işlem bildirimlerinin etkinliğini artırmak amacıyla, hangi müşteri veya işlem profilinin risk oluşturduğu ya da azaltılabileceği konusunun istatistiksel modellerle analiz edilmesinin önemine vurgu yapılmıştır. Ayrıca, risk taşımadığı düşünülen işlemlerin “beyaz liste” gibi bir yapıya dahil edilerek incelemelerden muaf tutulması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Yılmaz (2020) çalışmasında 6415 sayılı Kanun’un amacı ve kapsamına değinilerek suç genel teorisi çerçevesinde terörizmin finansmanı suçu üzerinde durmuştur.

Yavuz (2021) çalışmasında 7262 sayılı Kanun ile Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun’da yapılan değişiklikleri kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Sonuç kısmında, “bu düzenlemeler sayesinde, ülkemizin suçtan elde edilen malvarlığı değerleriyle mücadele etme yeteneği güçlendirilmiş ve adli araçların daha etkin bir şekilde kullanılmasının önü açılmıştır” şeklinde değerlendirmede bulunulmuştur.

Aksoy (2021) çalışmasında 2011-2019 yılları arasında MASAK’ın faaliyet raporlarını detaylı bir şekilde analiz edilerek, şüpheli işlem bildirim sayılarının yıllar içindeki artış eğilimleri ve bu artışın nedenlerini ele almıştır. Şüpheli işlem bildirimlerinde gözlenen artışın, idari ve adli cezalar, elektronik bildirim kolaylıkları ve eğitimlerin etkisiyle gerçekleştiği belirlenmiştir. Ayrıca, 2011-2019 dönemindeki Yargıtay kararları ışığında kara para aklama fiillerini yüksek mahkeme kararları açısından değerlendirilmiştir. Yapılan çalışma ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar, finans sektörü profesyonelleri ve araştırmacılar için önemli bilgiler verilmiştir.

Özgenç (2021) çalışmasında, şüpheli işlem bildiriminin hukuki niteliğini, bu bildirimin suç bildirme yükümlülüğü ile olan ilişkisini ve farklarını ele almıştır. Ayrıca, MASAK’ın şüpheli işlem bildirimi üzerine yapması gereken işlemler ve suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin aklanmasıyla ilgili açıklamalar yapmıştır.

Kıral ve Kalem (2021) çalışmalarında kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede denetim süreçlerinin iyileştirilmesini hedeflemektedir. Türkiye’de yükümlülük denetimi merkezi bir yapı altında yürütülürken, diğer ülkelerde genellikle denetim otoriteleri ve mali istihbarat birimleri ayrı olarak organize edilmiştir. Risk temelli denetim planlamasının, sınırlı kaynaklarla daha verimli sonuçlar

alınmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, MASAK'ın personel kapasitesinin artırılması ve yükümlü gruplarının FATF (Malî Eylem Görev Gücü) tavsiyeleri çerçevesinde yeniden değerlendirilmesinin, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede önemli katkı sağlayacağı vurgusu yapılmıştır.

4. ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı muhasebe meslek mensuplarının MASAK ve faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek ve MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeylerini ve yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeylerini tespit ederek yükümlülük algılarını ölçmektir.

4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmamızın kapsamını Malatya ilinde faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı bağımsız çalışan meslek mensupları oluşturmaktadır. Araştırmanın deprem sürecine denk gelmesi meslek mensuplarının büyük çoğunluğunun uzun süren anket çalışma dilimine rağmen ankete katılma isteklerinin yetersiz olması ve ankete katılımın istenilen seviyede olmaması en büyük sınırlılık olarak belirlenmiştir. Araştırmada odaya kayıtlı aktif çalışan 430 meslek mensubuna ulaşılmış ancak 86 adet geri dönüş sağlanmıştır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. Anketin birinci bölümünde, meslek mensuplarının demografik özellikleri ve mesleğe bakış açılarını ölçen sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, alt boyutlar halinde meslek mensuplarının MASAK ve faaliyetleri hakkındaki bilgi düzeyleri, MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerle ilgili bilgi düzeyleri ve bu yükümlülüklerini yerine getirme düzeylerini ölçmeye yönelik sorular oluşturulmuş ve MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmada, Malatya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı 430 aktif meslek mensubunun tamamına ulaşılmaya çalışılmış ancak 86 adet geri dönüş alınmıştır. Araştırmada meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarını ölçmek için SPSS 21 paket programı yardımıyla frekans analizleri, güvenilirlik analizi yapılmış ve farklılıkları tespit etmek ve hipotezleri değerlendirebilmek için t Testi ve Anova testleri kullanılarak sonuçlar yorumlanmıştır.

4.4. Araştırma Hipotezleri

H1: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaktadır.

H2: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları yaş değişkenine göre farklılaşmaktadır.

H3: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

H4: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mesleki kıdemlerine göre farklılaşmaktadır.

H5: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları personel sayılarına göre farklılaşmaktadır.

H6: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mükellef sayıları yoğunluğuna göre farklılaşmaktadır.

H7: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mesleği sevmeye değişkenine göre farklılaşmaktadır.

H8: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mesleğin geleceği hakkındaki düşüncelerine göre farklılaşmaktadır.

4.5. Araştırmanın Bulguları

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda (n=30) Cronbach's Alpha= 0.810 olarak bulunmuştur. Bu değer güvenilirliğin yüksek olduğunu göstermektedir.

4.5.1. Meslek mensuplarının Demografik Özellikleri İle İlgili Bulgular

Meslek mensuplarının demografik özellikleri ve personel ve mükellef sayıları ile ilgili bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1: Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler			
Cinsiyet		Frekans	Yüzde
	Erkek	77	89.5
	Kadın	9	10.5
	Toplam	86	100.0
Yaş		Frekans	Yüzde
	30'dan küçük	2	2.3
	30-45 arası	47	54.7
	45'den büyük	37	43.0
	Toplam	86	100.0
		Frekans	Yüzde
	Lisans	74	86.0

**Masak Kapsamındaki Suçlarla Mücadelede Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Yükümlülük Algısı:
Malatya İli Uygulaması**

Eğitim Durumu	Lisansüstü	12	14.0
	Toplam	86	100.0
Mesleki kıdem		Frekans	Yüzde
	5 yıldan az	13	15.1
	6-10 yıl arası	11	12.8
	11-20 yıl arası	29	33.7
	21 yıldan fazla	33	38.4
	Total	86	100.0
Personel Sayısı		Frekans	Yüzde
	Yalnızım	12	14.0
	1 elemanım var	21	24.4
	2-5 kişi arası elemanım var	42	48.8
	6 kişiden fazla elemanım var	11	12.8
	Total	86	100.0
Mükellef Sayısı Yoğunluğu		Frekans	Yüzde
	Az sayıda mükellefim var	31	36.0
	Yeterli sayıda mükellefim var	52	60.5
	Çok fazla mükellefim var	3	3.5
	Total	86	100.0

Meslek mensuplarının demografik özelliklerinin yer aldığı tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan meslek mensuplarının yüzde 89.5'inin erkek, yüzde 10.5'inin kadın olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan meslek mensuplarının en çok (yüzde 54.7'si) 30-45 yaş aralığında olduğu, meslek mensuplarının büyük çoğunluğunun (yüzde 86) lisans mezunu olduğu görülmektedir. Tablo 1' de ayrıca meslek mensuplarının yaklaşık yüzde 72.1'inin 10 yıl ve üzeri mesleki tecrübeye sahip olduğu, yüzde 48.8'inin 2-5 kişi arasında personel çalıştırdığını ve yalnız çalışan meslek mensuplarının oranının yüzde 14 olduğu, yüzde 60.5'inin yeterli sayıda mükellefe sahip olduğunu ifade ettiği görülmektedir.

Tablo 2: Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek İle ilgili Düşünceleri

Mesleğinizi Seviyor musunuz?		Frekans	Yüzde
	Evet	69	80.2
	Hayır	17	19.8
	Toplam	86	100.0
Mesleğinizin geleceği ile ilgili düşünceniz		Frekans	Yüzde
	İyimser	33	38.4
	Karasız	25	29.1
	Kötümser	28	32.6
	Toplam	86	100.0

Tablo 2 incelendiğinde meslek mensuplarının yüzde 80.2'sinin yaptıkları mesleği severek yaptığı yüzde 19.8'inin aksi düşüncede olduğu ve meslek mensuplarının yüzde 38.4'ünün mesleğin geleceği hakkında iyimser düşüncelere sahip oldukları ancak yüzde 32.6'sının mesleğin geleceği ile ilgili endişelerinin olduğu görülmektedir.

4.5.2. Frekans ve Ortalamalara İlişkin Bulgular

Tablo 3: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Faaliyetleri İle İlgili Bilgi Düzeyleri

İfadeler	Çok Yetersiz	Yetersiz	Vasat	Yeterli	Çok Yeterli
Aşağıdaki verilen bilgilere göre size en uygun seçeneği işaretleyiniz					
MASAK- Mali Suçları Araştırma Kurumu hakkındaki bilgi düzeyim	44.2	18.6	20.9	15.1	1.2
MASAK kapsamındaki suçlar hakkındaki bilgi düzeyim	41.9	19.8	20.9	17.4	0.0
MASAK kapsamındaki suçlarla mücadelede önleyici tedbirler kapsamında yükümlülüklerimin usul ve esasları hakkında bilgi düzeyim	43.0	23.3	20.9	12.8	0.0
Mükelleflerimin kimlik ve adres bilgilerinin doğrulamasının nasıl yapılacağı ile ilgili bilgi düzeyim	30.2	20.9	14.0	27.9	7.0
Şüpheliyi gerektirecek bir işlemin varlığının nasıl tespit edileceği ile ilgili bilgi düzeyim ve tecrübem	29.1	16.3	22.1	29.1	3.5
Şüpheli işlem bildiriminde dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi düzeyim	30.2	16.3	23.3	24.4	5.8

Tablo 3'te meslek mensuplarının MASAK ve faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeylerini ölçen ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler verilen yanıtların ortalaması $\bar{x}=2.344$ ile yetersiz bilgi düzeyine yakın çıkmıştır. Meslek mensuplarının % 83.7 sinin MASAK hakkındaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu % 16.3'ünün yeterli bilgiye sahip olduğu görülmüştür. MASAK kapsamındaki suçlar hakkındaki bilgi düzeylerinin % 82.6 oranında yetersiz olduğu, MASAK kapsamındaki suçlarla mücadelede önleyici tedbirler kapsamında yükümlülüklerinin usul ve esasları hakkında bilgi düzeylerinin % 84.2 oranında yetersiz olduğu, mükelleflerinin kimlik ve adres bilgilerinin doğrulamasının nasıl yapılacağı ile ilgili bilgi düzeylerinin % 65.1 oranında yetersiz olduğu, şüpheliyi gerektirecek bir işlemin varlığının nasıl tespit edileceği ile ilgili bilgi düzeylerinin ve tecrübelerinin % 67.5 düzeyinde yetersiz olduğu ve şüpheli

işlem bildiriminde dikkat edilmesi gereken hususlar hakkındaki bilgi düzeylerinin de % 69.8 oranında yetersiz olduğu görülmüştür.

Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan Kaynaklanan Yükümlülükleri İle İlgili Bilgi Düzeyleri

İfadeler	Evet	Hayır	Toplam
MASAK kapsamındaki suçlarla mücadelede yükümlü olarak sayıldığımı biliyorum.	65.1	34.9	100.0
Doğruluğundan emin olarak, mükelleflerimin kimlik ve adres bilgilerini hukuken geçerli belgelerle tespit etmekle yükümlü olduğumu biliyorum.	88.4	11.6	100.0
Mükelleflerimin şüpheli işlemlerini MASAK'a bildirmekle yükümlü olduğumu biliyorum.	60.5	39.5	100.0
Yükümlülüklerimi yerine getirmeme sonucu karşılaştığım cezai yaptırımlar hakkında bilgim var.	59.3	40.7	100.0
MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan yükümlülüklerimle ilgili temel esasları inceledim.	17.4	82.6	100.0
MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan yükümlülüklerimle ilgili temel esasları yeterli açıklıkta ve anlaşılır görüyorum.	10.5	89.5	100.0
MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan şüpheli işlem tiplerini inceledim.	15.1	84.9	100.0
MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan şüpheli işlem tipleri yol göstericidir.	11.6	88.4	100.0

Tablo 4’te verilen ifadeler incelendiğinde meslek mensuplarının “MASAK kapsamındaki suçlarla mücadelede yükümlü olarak sayıldığımı biliyorum” ifadesine % 65.1 oranında evet dediği ve suçlarla mücadelede yükümlü sayıldıklarını bildikleri ancak % 34.9’unun bu yükümlülüklerini bilmedikleri görülmektedir.

“Doğruluğundan emin olarak, mükelleflerimin kimlik ve adres bilgilerini hukuken geçerli belgelerle tespit etmekle yükümlü olduğumu biliyorum” ifadesine meslek mensuplarının % 88.4’ü evet yanıtını vermiştir. Kimlik bilgilerini geçerli belgelerle tespit etme yükümlülüklerinin olduğunu bildikleri görülmektedir. “5549 sayılı kanunun 3.madesinde müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar kapsamında; yükümlülerin kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek ve gerekli diğer tedbirleri almak zorundadır.” ifadesi yer almaktadır.

“Mükelleflerimin şüpheli işlemlerini MASAK' a bildirmekle yükümlü olduğumu biliyorum” ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde meslek mensuplarının % 60.5’inin şüpheli işlemleri bildirme yükümlülüklerinin olduğunu bildikleri % 39.5’inin bu yükümlülüklerini bilmedikleri görülmektedir.

“Yükümlülüklerimi yerine getirmeme sonucu karşılaşacağım cezai yaptırımlar hakkında bilgim var.” ifadesine meslek mensuplarının % 59.3’ü evet % 40.7’si hayır yanıtını vermiştir. Bu konuda da meslek mensuplarının önemli sayılabilecek bir kısmının bilgisinin olmadığı görülmektedir.

“MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan yükümlülüklerimle ilgili temel esasları inceledim.” ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde meslek mensuplarının yüzde 82.6’sının MASAK kapsamındaki suçlarla ilgili yükümlülükleri ile ilgili her hangi bir araştırma ve inceleme yapmadığı görülmektedir.

“MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan yükümlülüklerimle ilgili temel esasları yeterli açıklıkta ve anlaşılır görüyorum.” ifadesine meslek mensuplarının % 89.5’inin hayır yanıtını verdikleri ifadelerin açık ve anlaşılır olmadıklarını düşündükleri görülmektedir. Ancak meslek mensuplarının bir önceki ifade de önemli bir kısmının yükümlülükler le ilgili temel esasları incelemedikleri unutulmamalıdır.

“MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan şüpheli işlem tipolojilerini inceledim.” ifadesine meslek mensuplarının % 84.9’unun hayır yanıtı verdikleri ve şüpheli işlem tipolojilerini incelemedikleri görülmektedir. Dolayısı ile şüpheli işlemler le ilgili bilgileri olmadığı için bu işlemlere yaklaşımları ve bunlardan doğacak yükümlülükleri ile ilgili de bilgileri oldukça sınırlı kalmaktadır.

“MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan şüpheli işlem tipolojileri yol göstericidir.” ifadesine meslek mensuplarının % 88.4’ü hayır, % 11.6’sı evet yanıtı vermiştir. Bu oranlarında bir önceki ifade de belirtildiği gibi şüpheli işlemler le ilgili yeterli bilgiye sahip olunmaması ve araştırma yapılmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 5: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki Yükümlülüklerini Gerçekleştirme Düzeyleri

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Aşağıdaki verilen bilgilere göre size en uygun seçeneği işaretleyiniz					
Mükelleflerimin hepsinin; doğruluğu teyit edilerek, kimlik bilgilerinin tespitini yaparım.	8.1	5.8	9.3	24.4	52.3
Gerçek ve tüzel kişilikte kimlik tespiti ile ilgili hukuken geçerli belgeleri temin ederim.	8.1	7.0	9.3	22.1	53.5

**Masak Kapsamındaki Suçlarla Mücadelede Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Yükümlülük Algısı:
Malatya İli Uygulaması**

Mükelleflerimin beyan ettikleri adreslerin doğruluğu teyit edilerek, geçerli belgelerle adres bilgisini temin ederim.	7.0	10.5	8.1	24.4	50.0
Mükelleflerimle iş ilişkisinde işlemin gerçek faydalanıcısı olarak kimin muhatap olacağını bilirim.	5.8	9.3	9.3	32.6	43.0
Mükelleflerimin kimlik ve adres bilgilerinin doğruluğu hakkında şüphe oluştuğunda iş ilişkisini sonlandırırım.	5.8	8.1	9.3	23.3	53.5
Mükelleflerimin kimlik ve adres bilgilerinin doğruluğu hakkında şüphe oluştuğunda MASAK' a bildirimde bulunurum.	10.5	14.0	23.3	19.8	32.6
Mükelleflerimin şüpheli işlemleri ile ilgili yetki ve imkânlarım ölçüsünde araştırma yaparım.	8.1	10.5	15.1	32.6	33.7
MASAK Başkanlığınca suçlu sayılan işlemi gerçekleştiren mükelleflerimle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri muhafaza ve ibrazdan kaçınmam.	7.0	7.0	11.6	20.9	53.5

Tablo 5’te meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ifadeler yer verilmiştir. Bu ifadeler verilen yanıtların ortalaması $x=3.93$ ile katılıyorum ifadesine yakındır. Meslek mensuplarının “Mükelleflerimin hepsinin; doğruluğu teyit edilerek, kimlik bilgilerinin tespitini yaparım” ifadesine % 76.7 oranında katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde olumlu yanıt vermiştir. “Gerçek ve tüzel kişilikte kimlik tespiti ile ilgili hukuken geçerli belgeleri temin ederim” ifadesine % 75.6 oranında, “Mükelleflerimin beyan ettikleri adreslerin doğruluğu teyit edilerek, geçerli belgelerle adres bilgisini temin ederim” ifadesine % 74.4 oranında, “Mükelleflerimle iş ilişkisinde işlemin gerçek faydalanıcısı olarak kimin muhatap olacağını bilirim.” İfadesine % 75.6 oranında ve “Mükelleflerimin kimlik ve adres bilgilerinin doğruluğu hakkında şüphe oluştuğunda iş ilişkisini sonlandırırım” ifadesine % 76.8 oranında katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde olumlu yanıtlar verdikleri görülmektedir. Meslek mensuplarının tablo 5’te yer alan bir başka ifade olan “Mükelleflerimin kimlik ve adres bilgilerinin doğruluğu hakkında şüphe oluştuğunda MASAK' a bildirimde bulunurum” ifadesine % 52.4’ ünün katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde olumlu yanıt verdiği, % 23.3 ünün kararsız kaldığı ve % 24.5’ inin bildirimde bulunmayacağı yönünde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu durum meslek mensuplarının bir kısmının iş kaygısı nedeni ile bildirimde bulunmayacağı yönünde davranış sergilediğini göstermektedir. Meslek mensuplarının “Mükelleflerimin şüpheli işlemleri ile ilgili yetki ve imkânlarım ölçüsünde araştırma yaparım.” İfadesine % 66.3 oranında olumlu yanıt verdikleri araştırma yaptıklarını ve “MASAK Başkanlığınca suçlu sayılan işlemi gerçekleştiren mükelleflerimle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri muhafaza ve ibrazdan

kaçınmam” ifadesi içinde % 74.4 oranında olumlu yanıt vererek suçlu işlem gerçekleştiren mükellefleri ile ilgili bilgi ve belgeleri ibraz edeceklerini ifade etmişlerdir.

4.5.3. Farklılık Analizlerine ilişkin Bulgular

Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları ile ilgili farklılık analizleri aşağıdaki tablolar yardımı ile açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 6: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiye dair T Testi Analizi

	Cinsiyetiniz	N	x	ss	t	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK ve Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri	Erkek	77	2.3939	1.07262	1.151	.253
	Kadın	9	1.9630	0.96385		
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeyleri	Erkek	77	1.6120	0.26716	-.580	.564
	Kadın	9	1.6667	0.27243		
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri	Erkek	77	3.9529	1.0754	.351	.726
	Kadın	9	3.8194	1.1059		
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Yükümlülük algıları	Erkek	77	2.6530	.52645	.922	.359
	Kadın	9	2.4830	.48961		

Tablo 6’ da muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki incelenmiştir. Meslek mensuplarının cinsiyet değişkenine göre MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları $t=0.922$ ve $p=0.359, p>0.05$ olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.”H1: Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları cinsiyete göre farklılaşmaktadır” hipotezi reddedilmiştir. Ancak tablo incelendiğinde meslek mensuplarının MASAK faaliyetleri ve MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerle ilgili bilgi düzeyleri ortalamalarının düşük olmasına rağmen MASAK kapsamındaki suçlarla ilgili yükümlülüklerini gerçekleştirdiklerine dair ifadelerin ortalamalarının yüksek olduğunu beyan ettikleri görülmektedir.

Tablo 7: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük Algıları ile Yaş değişkeni arasındaki ilişkiye dair Anova Testi Analizi

	Yaş	N	x	ss	df	F	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK ve Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri	30’dan küçük	2	1.2500	.35355	2	1.500	.229
	30-45 yaş	47	2.2837	1.0730			
	45’den büyük	37	2.4910	1.09780			
	Toplam	86	2.3488	1.06477			
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeyleri	30’dan küçük	2	1.7500	.0000	2	1.289	.281
	30-45 yaş	47	1.6516	.27079			
	45’den büyük	37	1.5676	.26285			
	Toplam	86	1.6177	.26662			
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri	30’dan küçük	2	4.8121	.26517	2	1.042	.357
	30-45 yaş	47	3.8298	1.16750			
	45’den büyük	37	4.0304	.95261			

				Toplam	86	3.9390	1.07285			
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Yükümlülük algıları				30'dan küçük	2	2.6042	.20624	2	.440	.646
				30-45 yaş	47	2.5884	.56799			
				45'den büyük	37	2.6963	.47398			
				Toplam	86	2.6352	52259			

Tablo 7’de muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiş ve $F: .440; p: .646$ $p > 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. “H2: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük Algıları Yaş değişkenine göre farklılaşmaktadır” hipotezi reddedilmiştir. Tabloda meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeylerinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu yaş grubunun 30 dan küçük yaşa sahip olan meslek mensuplarından oluştuğu görülmektedir. Meslek mensuplarının MASAK faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeylerinin tüm yaş gruplarında düşük olduğu ($x=2.09$) ve MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeylerinin de tüm yaş gruplarında ortalama ($x:2.6$) olduğu, dolayısıyla bu bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu görülmüştür.

Tablo 8: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları ile Eğitim Düzeyi değişkeni arasındaki İlişkiye dair T Testi Analizi

	Eğitim Düzeyi	N	x	ss	t	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK ve Lisans	Lisans	74	2.3446	1.00392	-0.91	.928
Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri	Lisansüstü	12	2.3750	1.43921		
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Lisans	Lisans	74	1.6402	.25167	1.974	.052
Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Lisansüstü	Lisansüstü	12	1.4792	.32348		
yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeyleri						
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Lisans	Lisans	74	3.9459	1.05623	.149	.882
kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Lisansüstü	Lisansüstü	12	3.8958	1.21990		
yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri						
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Lisans	Lisans	74	2.6436	.50966	.369	.713
Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Lisansüstü	Lisansüstü	12	2.5833	.61898		
Yükümlülük algıları						

Tablo 8’de eğitim düzeyine göre meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan algı düzeylerinde farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Tablodan elde edilen veriler incelendiğinde $t:0.369; p:0.713$ ve $p > 0.05$ olduğundan anlamlı bir fark bulunamamıştır. “H3: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük Algıları Eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır” hipotezi ret edilmiştir. Meslek mensuplarının MASAK ve faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeyleri ortalamalarının $x=2.3$ civarında olduğu, Meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan bilgi düzeyleri ortalamalarının lisans ve lisansüstü seviyede $x=1.5$ civarında oldukça yetersiz olduğu görülmektedir. Ancak meslek mensuplarının ifadelerine verdikleri yanıtlara göre MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeylerinin $x=3.9$ olduğu ve katılıyorum ifadesine oldukça yakın olduğu görülmüştür.

Tablo 9: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük Algıları ile Mesleki kıdem değişkeni arasındaki İlişkiye dair Anova Testi Analizi

	Mesleki Kıdem	N	x	ss	df	F	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK ve Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri	5 yıldan az	13	2.2051	.86376	3	.937	.427
	6-10 yıl arası	11	2.0606	1.07050			
	11-20 yıl arası	29	2.2586	1.17395			
	21 yıldan fazla	33	2.5808	1.03340			
	Total	86	2.3488	1.06477			
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeyleri	5 yıldan az	13	1.5769	.29991	3	1.412	.245
	6-10 yıl arası	11	1.7159	.19438			
	11-20 yıl arası	29	1.6638	.29335			
	21 yıldan fazla	33	1.5606	.24231			
	Total	86	1.6177	.26662			
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri	5 yıldan az	13	4.3654	.60265	3	1.106	.351
	6-10 yıl arası	11	3.9091	1.00170			
	11-20 yıl arası	29	3.7198	1.34241			
	21 yıldan fazla	33	3.9735	.95492			
	Total	86	3.9390	1.07285			
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Yükümlülük algıları	5 yıldan az	13	2.7158	.29082	3	.636	.594
	6-10 yıl arası	11	2.5619	.54317			
	11-20 yıl arası	29	2.5474	.64932			
	21 yıldan fazla	33	2.7050	.46488			
	Total	86	2.6352	.52259			

Tablo 9 da meslek mensuplarının mesleki kıdemlerine göre MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarının $F:0.636; p:0.594$ ve $p>0.05$ olduğu görülmektedir. “H4: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mesleki kıdemlerine göre farklılaşmaktadır” hipotezi istatistiksel olarak reddedilmiştir. Mesleki kıdem arttıkça MASAK kapsamındaki suçlarla ilgili yükümlülük algılarının artması beklenirken tüm kıdem düzeylerinde algılarının $x=2.6$ ya yakın olduğu ve düşük olduğu görülmüştür. Ancak yükümlülük algıların düşük olmasına rağmen yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeylerinin tüm kıdem düzeylerinde daha yüksek olduğu ortalama $x= 3.97$ olduğunu ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 10: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük Algıları ile Personel sayısı değişkeni arasındaki İlişkiye dair Anova Testi Analizi

	Personel sayısı	N	x	ss	df	F	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK ve Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri	Yalnızım	12	2.4444	1.16631	3	4.177	0.008*
	1 elemanım var	21	2.3333	.98883			
	2-5 kişi arası	42	2.0833	.94371			
	6 kişiden fazla	11	3.2879	1.12074			
	Total	86	2.3488	1.06477			
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeyleri	Yalnızım	12	1.5313	.23911	3	1.841	.146
	1 elemanım var	21	1.6369	.29555			
	2-5 kişi arası	42	1.6667	.24015			
	6 kişiden fazla	11	1.4886	.30339			
	Total	86	1.6177	.26662			
	Yalnızım	12	3.6771	1.35414	3	.826	.483
	1 elemanım var	21	3.7262	.99343			

**Masak Kapsamındaki Suçlarla Mücadelede Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Yükümlülük Algısı:
Malatya İli Uygulaması**

Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri	2-5 kişi arası elemanım var	42	4.0863	1.02130			
	6 kişiden fazla elemanım var	11	4.0682	1.10872			
	Total	86	3.9390	1.07285			
	Yalnızım 1 elemanım var	12	2.5509	.69700	3	1.605	.195
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Yükümlülük algıları	2-5 kişi arası elemanım var	42	2.6121	.44306			
	6 kişiden fazla elemanım var	11	2.9482	.59845			
	Total	86	2.6352	.52259			

Tablo 10’da meslek mensuplarının çalıştırdıkları personel sayısına göre MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarının $F:1.605; p:0.195$ ve $p>0.05$ olduğu görülmektedir. “H5: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları personel sayılarına göre farklılaşmaktadır” hipotezi reddedilmiştir. Tablo incelendiğinde Meslek mensuplarının MASAK ve faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeyleri alt boyutunda $F:4.177; p:0.008$ ve $P<0.05$ olduğu ve personel sayılarına göre anlamlı istatistiksel fark olduğu tespit edilmiştir. Bu farkın hangi düzeyde olduğunu belirlemek için yapılan post hoc LSD testinde altıdan fazla elaman çalıştıran muhasebe meslek mensupları ile 1 eleman çalıştıran meslek mensupları arasında $p= .013$ düzeyinde ve 6 dan fazla eleman çalıştıran meslek mensupları ile 2-5 eleman çalıştıran meslek mensupları arasında $p= 0.001$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 11: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük Algıları ile Mükellef sayısı yoğunluğu değişkeni arasındaki İlişkiye dair Anova Testi Analizi

Mükellef Sayısı Yoğunluğu					N	x	ss	df	F	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK ve Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri	Az sayıda mükellefim var	31	2.4677	1.16223	2	.368	.693			
	Yeterli sayıda mükellefim var	52	2.2949	.98331						
	Çok fazla mükellefim var	3	2.0556	1.68600						
	Total	86	2.3488	1.06477						
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeyleri	Az sayıda mükellefim var	31	1.5605	.31766	2	1.392	.254			
	Yeterli sayıda mükellefim var	52	1.6563	.21276						
	Çok fazla mükellefim var	3	1.5417	.50518						
	Total	86	1.6177	.26662						
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri	Az sayıda mükellefim var	31	3.9113	1.15524	2	.019	.982			
	Yeterli sayıda mükellefim var	52	3.9519	1.06388						
	Çok fazla mükellefim var	3	4.0000	.12500						
	Total	86	3.9390	1.07285						
	Az sayıda mükellefim var	31	2.6465	.58686	2	.064	.638			

Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Yeterli sayıda	52	2.6343	.49474
Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Yükümlülük mükellef var			
algıları Çok fazla	3	2.5324	.42590
mükellef var			
Total	86	2.6352	.52259

Tablo 11’de meslek mensuplarının mükellef sayısı yoğunluğuna göre MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarının $F:0.064; p:0.638$ ve $p>0.05$ olduğu görülmektedir. “H6:Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mükellef sayıları yoğunluğuna göre farklılaşmaktadır” hipotezi reddedilmiştir. Meslek mensuplarının büyük çoğunluğu yeteri sayıda mükellefe sahip olduğunu belirtmiştir.

Tablo 12: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları ile Mesleği Sevme değişkeni arasındaki İlişkiye dair T Testi Analizi

	N	x	ss	t	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK ve Evet	69	2.4300	1.08593	1.432	.156
Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri Hayır	17	2.0196	.93148		
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Evet	69	1.5978	.27940	-1.403	.164
Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri Hayır	17	1.6985	.19294		
ile ilgili bilgi düzeyleri					
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Evet	69	4.0996	.94994	2.919	0.005*
kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Hayır	17	3.2868	1.31009		
yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri					
Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK Evet	69	2.7091	.45609	2.744	0.007*
Kapsamındaki suçlardan kaynaklanan Yükümlülük Hayır	17	2.3350	.66890		
algıları					

Tablo 12’de meslek mensuplarının mesleği sevmeye değişkenine göre MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarının $t:2.744; p:0.007$ ve $p<0.05$ olduğu görülmektedir. “H7:Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mesleği sevmeye değişkenine göre farklılaşmaktadır” hipotezi kabul edilmiştir. Mesleği severek yapmanın sorumluluk algılarını yükselttiği görülmüştür. Tabloda mesleğini severek yapan meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarının ortalamasının da bu ifadeye hayır diyen meslek mensuplarından yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri alt boyutunda da $t:2.919; p:0.005$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük Algıları ile Mesleğin Geleceği Hakkındaki Düşünceleri değişkeni arasındaki İlişkiye dair Anova Testi Analizi

				Mesleğin Geleceği	N	x	ss	df	F	p
Muhasebe Meslek Mensuplarının Faaliyetleri İle İlgili bilgi Düzeyleri	MASAK	ve	İyimser	33	2.6919	1.09141	2	2.945	0.058	
			Karasız	25	2.0933	.90916				
			Kötümser	28	2.1726	1.08912				
			Total	86	2.3488	1.06477				
				İyimser	33	1.5038	.28209	2	5.630	0.005*

**Masak Kapsamındaki Suçlarla Mücadelede Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Yükümlülük Algısı:
Malatya İli Uygulaması**

Muhasebe Kapsamındaki yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeyleri	Meslek suçlarından kaynaklanan	Mensuplarının	MASAK Karasız	25	1.6650	.21866			
			Kötümser	28	1.7098	.24545			
			Total	86	1.6177	.26662			
Muhasebe kapsamındaki yükümlülüklerini gerçekleştirme düzeyleri	Meslek suçlarından kaynaklanan	Mensuplarının	MASAK İyi	33	4.0871	1.02435	2	.666	.517
			Karasız	25	3.9350	1.00527			
			Kötümser	28	3.7679	1.19350			
			Total	86	3.9390	1.07285			
Muhasebe Kapsamındaki suçları	Meslek suçlarından kaynaklanan	Mensuplarının	MASAK İyi	33	2.7609	.52262	2	1.577	.213
			Karasız	25	2.5644	.47087			
			Kötümser	28	2.5501	.55453			
			Total	86	2.6352	.52259			

Tablo 13’te meslek mensuplarının mesleğin geleceği hakkındaki düşüncelerinin MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algılarını nasıl etkilediği incelenmiş ve $F:1.577;p:0.213$ ve $p>0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilememiştir. “H8:Muhasebe meslek mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mesleğin geleceği hakkındaki düşüncelerine göre farklılaşmaktadır” hipotezi reddedilmiştir.

SONUÇ

Muhasebe meslek mensupları, MASAK ve benzeri kurumlarla iş birliği içinde, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi için önemli bir rol üstlenmektedirler. Bu sorumluluk, sadece yasal bir yükümlülük değil, aynı zamanda finansal sistemin güvenliğini sağlamak adına önemli bir kamu hizmetidir. Muhasebe meslek mensuplarının dikkatli ve etik bir şekilde hareket etmeleri, mali suçların önlenmesinde büyük bir etkiye sahiptir.

Muhasebe meslek mensuplarının yükümlülükleri kapsamında yerine getirmeleri gereken bazı önemli işlemler bulunmaktadır. Bunlar arasında kimlik doğrulama yapmak ve riskli müşterileri ilgili mercilere bildirmek yer alır. Ayrıca, özellikle vergi kaçakçılığına dair şüpheli işlemleri bildirmeleri ve tüm finansal işlemleri düzenli bir şekilde kayıt altına almaları gerekmektedir. Muhasebe profesyonelleri, risk tabanlı bir yaklaşım benimseyerek, riskleri önceden belirleme yeteneğine sahip olmalı ve buna uygun hareket etmelidir. Eşik doğrulamalarını yaparak, düşük tutarlı ve sık yapılan para transferlerini şüpheli işlem olarak raporlamalıdır. Ayrıca, sahte tedarikçilerle çalışan mükelleflerin faturalarını doğrulamalı ve şüpheli işlemleri bildirmelidir. Yurt dışı para transferlerini dikkatle izlemeli, bağış giriş ve çıkışlarını kontrol etmelidir. Teknolojik değişimlere paralel olarak kara para aklama tiyolojilerini takip etmeli ve şüpheli işlemleri ilgili birimlere bildirmelidir.

Yapılan çalışmada MASAK ve faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeylerini ölçen ifadeler incelendiğinde bu ifadelere verilen yanıtların ortalaması $x=2.344$ ile yetersiz bilgi düzeyine yakın çıkmıştır. Meslek mensuplarının % 83.7 sinin MASAK hakkındaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu % 16.3’ünün yeterli bilgiye sahip olduğu görülmüştür. “MASAK Başkanlığı resmi internet sitesinde yer alan yükümlülüklerimle ilgili temel esasları inceledim.” ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde meslek mensuplarının yüzde 82.6’sının MASAK kapsamındaki suçlarla ilgili yükümlülükleri ile ilgili her hangi

bir araştırma ve inceleme yapmadığı görülmektedir. Çalışma kapsamında belirlenen “H7:Muhasebe Meslek Mensuplarının MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülük algıları mesleği sevmeye değişkenine göre farklılaşmaktadır” hipotezi kabul edilmiştir. Mesleği severek yapmanın sorumluluk algılarını yükselttiği görülmüştür. Bu durum, meslek mensuplarının MASAK faaliyetleri ve MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülüklerle ilgili bilgi düzeyleri ortalamalarının düşük olmasına rağmen MASAK kapsamındaki suçlarla ilgili yükümlülüklerini gerçekleştirdiklerine dair ifadelerin ortalamalarının yüksek olduğu beyanlarını doğrular niteliktedir.

Yapılan çalışmada meslek mensuplarının MASAK ve faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeylerinin oldukça yetersiz olduğu aynı şekilde MASAK kapsamındaki suçlardan kaynaklanan yükümlülükleri ile ilgili bilgi düzeylerinin de yetersiz olduğu görülmüştür. Bundan dolayı yükümlülük algılarının da yetersiz olduğu ve bunun yapılan analizlerde değişkenlere göre bir farklılık ortaya çıkarmadığı tespit edilmiştir. Muhasebe meslek mensupları, MASAK ve ilgili düzenlemeler hakkında sürekli olarak eğitim almalı ve gelişen yasalar doğrultusunda farkındalıklarını artırmalıdır. Bu sayede, her yeni düzenleme ve yöntem hakkında bilgi sahibi olarak, suçlarla mücadelede daha etkili bir rol oynayabilirler. Ancak, bu sürecin etkin olabilmesi için, mevcut bilgi seviyesinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Son olarak teknolojinin çok hızlı ilerlemesi MASAK kapsamındaki suç tanımlarının da değişmesine neden olmaktadır. Özellikle siber suçların önlenmesi konusunda MASAK faaliyetlerinin revize edilmesi yeni önlemler alınması ve meslek mensuplarının teknoloji ile birlikte ortaya çıkan suç unsurları hakkında bilgilendirilmesi ve eğitilmesi oldukça önem arz etmektedir. Başka çalışmalarda MASAK teknoloji temalı suçları ayrıntılı bir şekilde incelenebilir

KAYNAKÇA

- Aksoy, B. (2021). Kara Paranın Aklanmasında Banka Ve Sermaye Piyasalarının Kullanılması: Yargıtay Kararları Işığında Bir İnceleme. Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi, 4(1), 39-53.
- Aktimur, Ö.A. (2015). Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarında Yaşanan Gelişmeler ve Bu Kuruluşların 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi. Bankacılar Dergisi, 93, 106.
- Altan, H. ve Başoğlu, U. (2019) Bankacılık Sisteminde Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesinde İç Denetimin Rolü. Marmara Üniversitesi. Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü. İstanbul.
- Çakır, A. (2010). Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanının Engellenmesi: Banka Riskleri ve Uyum Programının Oluşturulması, Bankacılar Dergisi, 74, 87-108
- Ersungur, U. ve Dökmen, G. (2019) Kara Paranın Aklanması İle Mücadelede Türk Hukuk Sisteminde Yer Alan Mali Ve Mali Olmayan Tedbirler, Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

<https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/Fatfannualreport2007-2008.html>

- Göktaş, E. ve Öztaş, N. (2019). Terörün Finansmanı Bağlamında Türkiye’de Kara Paranın Aklanmasının Engellenmesinde Bankacılık Sektörünün Rolü. Yüksek Lisans Tezi. T.C. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Gültekin, R. ve Tavşancı, A. (2019). Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Bağlamında Yükümlülük: Münhasıran Elektronik Ortamda Faaliyette Bulunanların Hukuki Niteliği. XI. IBANESS Congress Series – Tekirdağ / Turkey XI. IBANESS Kongreler Serisi –March 9-10, Tekirdağ / Türkiye, 772- 779.
- Kasap, M. (2013). Adli Muhasebecilik Mesleği ve Aklama Suçuyla Mücadele. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(1), 121-132.
- Levi, M. ve Gold, M., Money Laundering in UK, www.cardiff.ac.uk/schoolsanddivisions/academicschoolssoci/staff/acad/levi.html (Erişim: 18.03.2011)
- Kıral, H. ve Kalem, M. (2021). Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Yükümlülük Denetimi ve Risk Esaslı Denetim, Sayıştay Dergisi, 32(123), 43-79.
- Öksüz, G.ve Bezirci, M. (2019). Kara Para Aklanmasında Muhasebe Meslek Mensuplarının Rolü Ve Etik Davranış İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Özgenç, İ. (2021). Şüpheli İşlem Bildiriminin Hukuki Mahiyeti, Masak’ ın Rolü, Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25(3), 271.
- Yurdakul, M.O. (2015). Suç Gelirlerinin Aklanması ve Aklama ile Mücadelede Önleyici Tedbirlerin Suç Oranları Üzerindeki Etkileri) Maliye Dergisi, 168.
- Yavuz, M. (2021). 7262 Sayılı Kanun’la Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunda Yapılan Değişiklikler Mali Çözüm Dergisi, 31(165), 247-257.
- Yılmaz, Y. (2020). Terörizmin Finansmanı Suçu, YÜHFD, C.XVII, Özel Sayı, 177-267.
- Yılmaz, S. (2011). Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu. Ankara Barosu Dergisi (2), 69-98.
- Uçan, R. ve Güner, Ü. (2017). Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun Kapsamındaki Yükümlülükleri, TÜRMOB.
- https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/2015_Faaliyet_Raporu.pdf
- <https://masak.hmb.gov.tr/sunus>
- <http://www.masak.gov.tr>.
- Terörün Finansmanı Niteliği, Erişim: <http://www.masak.gov.tr/tr/content/terorun-finansmani-niteligi/70>, Erişim Tarihi: 22.12.2024.
- <https://masak.hmb.gov.tr/yukumlulukler>
- 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun